

Bir Deneysel Çalışma Öyküsü

Fotoğraf hep vardı.Ama yaşamın bir kıyısında kalmış,öne çıkamamıştı.96 yılının sonlarına doğru, o fotoğrafı yaşamımın odağına yerleştirmeye ilk adımları attığım(Fotoğraf yaşamımda emekleme sürecini yaşadığım)günlerde ilk kareyi çekmiştim bile.Siyah bir fon üzerinde,sol üst köşede dede yadigarı antika fotoğraf makinası,sağ alt köşede sararmış,eski bir fotoğraf,ortada bir darbede kırılmış cam-kırık bir aşk hikayesi-Adını o gün koydum."Neden Cuba ?"

Küba'yı görmeyi düşünmüştüm yıllarca.Sonra bu düş Küba'ya gitmek ve fotoğraf çekmeye dönüşmüştü.Aylarca geceleri,evde,tek başıma,içip,Philip Glass dinlerken "Neden Cuba ?"sorusunu sordum kendi kendime.Senaryolar(Senaryo parçacıkları)ürettim.Her gün yeni bir senaryo.Sonra beğenmeyip yenisini kurmaya yöneldim.Amacım Küba ile ilgili bir saydam gösterisi hazırlamaktı ve henüz yeni yeni izlemeye başladığım saydam gösterilerinde sıklıkla gördüğüm o sıradanlığı aşan bir gösteri olmalıydı bu.Özenle hazırlanmalıydı,emek verilmeliydi sunumu için.Görsel malzeme,doğal ses kayıtları,efektler ve müzik eşliğinde,bir bütünlük içinde sunulmalıydı.Bir öyküsü ve dili olmalıydı gösterinin.Çok düşündüm."Küba'ya haksızlık mı ediyordum?Fotoğrafik yetkinliğe ulaşma yolunda tırmanmam gereken ne çok basamak vardı.Öte yandan çok da geç kalmamalıydım.Hem böylesine motive olmuşken denemeliydim"

Bir köşe başına çöreklenip gün doğumundan batımına dek Fidel'i beklemeliyim dedim önce.Sonra Sierra Maestra'da Che'nin ayak izlerini aramalıyım dedim.Daha sonra hiçbirini yapmadım.

Bir kitapçıda İngilizce bir "Guide book"bulduğumda çok sevindim.(O zamanlar kolay bulunmuyordu bu kitaplar)Bir sayfaya kilitlendim:"Tourists are allowed to bring in 5 rolls of film and 1 camera."Aşmak zorundaydım bu kısıtlamayı,ama nasıl?Küba dostları,Küba Konsoloslugu, ICAP,National Geographic Society,Friends of Monochrome ile temaslar kurdum.Özel izin almak içindi çabam.Öyle ya,2kamera,6 mercek,60 makara film,sınırdan dönmeye de hiç niyetim yoktu.

Konsolosluktan aldığım bir tavsiye yazısı,Küba Dostları'ndan,National Geographic Society'den aldığım tavsiye yazıları,IFSAK,Doğal Hayatı Koruma Derneği,National Geographic Society ve beni yanıtsız bırakan Friends of Monochrome üyelik kartları ve o kocaman fotoğraf çantamla gümrük kontrolunda sıramı bekledim,büyük bir tedirginlikle.Adam çantama bile bakmadı,bastı damgayı.

Havana'da Press Center'a gittim elimdeki yazıyla.İki bey ile görüştürüldüm.Önemli birileri. Günlerden cumartesi.(12 Nisan'97)Bir işlem yapamayacaklarını,pazartesi günü gelmem gerektiğini söylediler.\$50 verip basın vizesi almam gerekiyormuş.Pazar günü Santiago de Cuba'ya uçacağımı söyledim.Bu durumda basın vizesi alamamışım.Basın vizesi almadım,\$50 vermedim.

Jaime ile Santiago de Cuba'da tanıştım.Daha sonra Trinidad'da yaptığım kilise çekimleri ile Jaime'nin canlı ses kayıtlarını eşledim."1959-1980 yılları arasında kiliseler kapatılmış" dediği anda büyük kemerli kapısı tuğla örülü izlenimi veren kilise görüntüsü giriyordu.Jaime"In 1988 the government encouraged the people to believe in something"diyor ve bu tarihten sonra kiliselerin birer birer açıldığını ve büyük bir kitlenin kiliseye gitmeye başladığını söylüyordu.Bu sözleri sırasıyla bir kilise (Geniş aç-ıç mekan),kilisede kadın ve çocuklar,kilisede ıstık(haç silueti) ve son olarak Amerikan doları-macro çekim-"In god we thrust" yazısını eşledim.Sonra kararma.

Giriş için düşündüğüm bir bölüm vardı.Önce bir macro çekim dizisiyle başlamayı düşünmüştüm .Uçak bileti-pasaport-pasaportun sayfalarını karıştıran ellerim-Küba vizesi-gülümseyen yüzüm-gülümseyen/ışıldayan gözleim-kararma.Bu bence iyi de olacaktı ama sürekli ötelediğim bu çekimi yapmak için çok geç olduğunu gümrük kontrolunda vize pulum söküldüğünde anladım .

İlk günlerim vize koşullarına da uygun olarak turistik oteller,iç hat uçak yolculukları vb.sınırları içinde geçti.Bir Küba'lı için aylık net ücretin 8-12 \$ olduğu ortamda,ben bir gece için otele \$130 ödüyordum.Üçüncü günde Ayleen ile tanıştım.Artık "Casa Particular"larda kalıp "Taxi partikular"larla yolculuk yapıyordum."Real Cuban life !"Kübalının yaşamına dokunabiliyordum.Ayleen'e çok kez korktuğumu söylediğimi hatırlıyorum.

Düzenli olarak yazıyor,sürekli röportajlar yapıyor ve fotoğraf çekiyordum.

19 Nisan'97,gecenin bir vakti.Panjurlardan içeri belli belirsiz ışık sızıyor.Vantilatör çalışıyor. Trinidad yakınlarında bir kıyı köyündeyiz.(Macceo Fomenito)Walkmande Carlos Pueblo'dan Hasta Siempre'yi dinledik defalarca ve Che'nin Fiedel'e son mektubunu.Düşündüm ,düşündüm, düşündüm...."Neden Küba?"

Bir süre sonra öykü oturdu.Önce kısa bir giriş bölümü.Bu bölümü "dün" izleyecek;Devrim öncesi-devrim süreci-devrim sonrasının siyah/beyaz fotoğrafları.Albümlerden bu fotoğrafların dia kopyalarını alacağım.Bu fotoğraflara önce "Che Guevera"ve daha sonra"Bella Ciao" eşlik edecek.Fiedel ve arkadaşlarının zafer haykırışlarını gösteren fotoğraf ile "Bella Ciao"ın girişindeki haykırış eşlenecek."Dün"fotoğrafları(Devrim sonrası-siyah/beyaz)"Bella Ciao"ın o coşkulu ritmiyle,yumuşak geçişle"Bugün"e eşlenecek ve "Bugün" Habana,Plaza de la Catedral'de

çektiğim(renkli) kitap sergileri fotoğrafları ile başlayacak.(Geçmişten bugüne sürekliliği kitaplar sağlayacak)Kararma(Uzun süreli)

(Yavaşça karanlıktan aydınlığa)Ayleen'in elinde Marxismo ders notları.Ojeleri dökülmüş tırnakları ile yakın plan çekim.Ufukta kumsal,deniz,Tam o anda Ayleen'in doğal ses kaydı:"Marxismo" diyerek notları okumaya başlıyor.Yaklaşık 25 saniye.Okuma sürerken yaşlı-genç(beyaz)insan kalabalığı içinde bize bakan bir siyah çocuk görüntüsüne yumuşak geçiş(bindirme)Sonra Jaime'nin doğal ses kaydı giriyor ve Santiago de Cuba sokaklarından insan manzaraları ile eşleniyor .Uzaklardan insan taşıyan kamyonların motor gürültüsü ve kornaları duyuluyor.

Trinidad da Mercedes ile tanıştım.Bir ressam.Galeria de Arte'da çalışıyor.Çok tatlı bir kız.O tek kelime İngilizce bilmiyor,ben tek kelime İspanyolca biliyorum.Ayleen'in çevirmenliğine gereksinmeden saatlerce sohbet ettik.Müze kapanmıştı.Kapıdaki görevlilere profesyonel fotoğrafçı olduğumu söyledim,çan kulesinin tepesine kadar çıktık.Para da vermedik üstelik.

Yeniden Philip Glass başladı.Çan sesleri ile.Önce kilisenin çanını eşledim yakın plan çekimde.Sonra çan kulesinden Trinidad üzerine düşmüş çan kulesi gölgesini.Daha sonra bir yerlerde(Türkiye'de) bulduğum bir sandal kalıntısından detay fotoğrafı.Çürümüş ağaç,beyaz,kırmızı ve mavi boyalar-çatlamış,dökülmüş.(Küba bayrağının renkleri)

Gezi notlarımdan bir dia kopya alıyorum.Dış kapıda bir güvenlik görevlisi."Kesinlikle Kübalı giremez" diyor.Bu görüntüye Danelis'in "nedeni stress" dediği ses kaydını eşliyorum.

Philip Glass'ın boğucu müziği eşliğinde dialar birbirini izliyor.Ayleen'in ojeleri dökülmüş tırnakları "black market" sözcüklerini gösteriyor bir kitap sayfasında.İki karede eklediğim(siyah/beyaz)kirli ellerimin yakın plan fotoğrafı,siyah arka plan ile devinim ve anlam bütünlüğünü vurgulamak için.Daha sonra yine Ayleen'in elleri ve Coca Cola.Kararma.

Habana sokaklarında çocuk yaşta bir genç beni sarsacak bir yorum yaptı.Castro'nun sonunu anlattı bana.Gezi notlarımdan bu satırların dia kopyasını aldım.Ürpertici sözler.Sonra Castro'nun tedirgin bir ifadesi.Yine Habana sokaklarında Amerikan bayrağı desenli pantolonuyla bir genç.Arkasındaki duvarda "Che" yazısı seçiliyor.Strasyyla Marlboro,Levi's,Reebok macro çekimleri.(Küba gençliği içinde büyük bir kesimin özlemlerini simgeliyor)Ve sonra Edütor Politica yayını "Foreign investment Law"ve "Cuba;Society and the New World Order" kitaplarının kapaklarının görüntüsü. Bu görüntü yine yumuşak geçişle arka planda Karaibler'in görüldüğü,kumsalda hindistan cevizi fotoğrafına geçiyor.(Yeni dünya düzeninde Küba'nın yeri!)Kararma ve yeniden Amerikan doları üzerinde macro çekim"İn god we thrust"yazıları seçiliyor.Kararma.Bir belgeden alıntı."...suspected of sponsoring terrorism...Cuba..."sözleri seçiliyor.Ayleen'in ağlamaklı gözleri(macro) ve yeniden daktiloda "neden Cuba?" yazısı.

"Bugün" bölümünün son kareleri Malecon'da(Habana) yıllar öncesinin gözde yalılarının bugünkü virane halini ve burada bugün hüküm süren acınası yaşamı gösteren kareler.Yumuşak geçişle Jose Marti heykeli.İşyan edercesine kükreyen aslan heykelinin Jose Marti heykeline bindirme geçişi.(Kötü bir Eisenstein uyarlaması)Kararma.

Sonunda "yarın?" bölümünü kurarken dalgaların doğal ses kaydına,dolarların tükenişini eşledim.Dolar yığınınından her karede biri eksildi,altında peso ortaya çıktı.Sonra peso üzerinden "Patrio o Muerto" yazılarının macro çekimi.Kararma.Kübalı çocuk(kırmızı fularlı)"Ben size söylemişim ya "dercesine bakıyor.

Başladığım gibi bitirdim bu öyküyü.Aylarca,evde,tek başıma,içip,Philip Glass dinlerken "neden Cuba ? " sorusunu sordum kendime."DENEYSEL BİR ÇALIŞMA:CUBA" (şimdilik) tamamlanmıştı. Teknik sorunları,eksikleri olan,ama bir öyküsü,bir dili olan bu çalışma tamamlanmıştı.

Bu günlerde "Deneyisel Bir Çalışma:"ın kurgusu üzerine yoğunlaşıyorum.Bu kez daha iyi fotoğraflar olacak.Bundan da önemlisi fotoğraf çekmeyen ama kurguya yön verecek biriyle birlikte yapacağım bu çalışmayı.